

IX Jornada d'Estudi i Debat “La descripció arxivística, com ho fem?”

Barcelona 2010

Jo descriu, tu descrius, ell descriu... una única funció amb múltiples normes i actors?

Lluís-Esteve Casellas i Serra, cap de la Secció de Gestió Documental i Arxiu, de l'Ajuntament de Girona

Des de la publicació de la norma ISAD(G) l'any 2000 l'aparició de normes entorn de les funcions arxivístiques ha estat constant. Com a professionals, aquests intents de normalitzar els àmbits d'actuació de la professió han estat gairebé sempre ben rebuts. No obstant això, aquesta proliferació no ha anat acompanyada de la reflexió necessària sobre com relacionar-les i aplicar-les. A tot això, cal afegir l'entorn canviant que viuen actualment les organitzacions, ja siguin públiques o privades. La incidència de les tecnologies de la informació i la comunicació ens porta a treballs col·laboratius en els quals la informació i els documents han de circular amb rapidesa, en grans volums i, teòricament, amb la màxima simplicitat possible.

L'objectiu de la conferència és, per tant, oferir un seguit de reflexions sobre com encarar una simplificació en la gestió d'aquestes normes i, també, insistir en la necessitat de construir un model conceptual de gestió en el qual els professionals puguem disposar dels esquemes de dades mínimes per a l'exercici de la funció arxivística.

En aquest context, cal preguntar-se quin paper hi té la descripció o quin hi juguem els professionals, i els interrogants no són pocs:

- Les tecnologies com afecten la descripció dels documents?
- Què suposa la irrupció del document electrònic?
- La descripció és una única funció que engloba la resta de funcions arxivístiques?
- La descripció que es requereix en els sistemes de gestió de documents és compatible amb la descripció de documents dels arxius històrics?
- Els arxiviers descriurem documents en el futur o només descriurem contextos de producció?
- Podrem controlar la descripció sorgida des dels entorns de producció?

Totes aquestes qüestions, i altres que es podrien plantejar, situen la descripció arxivística en un punt central de tota actuació arxivística. Conseqüentment, el sistema de descripció esdevé el sistema crític especialment en el disseny, la implantació i el desenvolupament d'un sistema de gestió de documents, però també per al sistema de descripció dels arxius històrics. La criticitat de la

descripció rau en el fet que, ara mateix, els professionals no disposem d'un model conceptual de dades bàsic del qual puguem oferir esquemes consolidats de dades mínimes a les nostres organitzacions per al desenvolupament de sistemes de gestió de documents. Paral·lelament, tampoc hem treballat un format de codificació de la descripció que sigui comú als nostres arxius històrics, al marge d'experiències puntuals i individuals.

Aquests aspectes esdevenen claus per a la professió, perquè la nostra visibilitat professional es vincula cada cop més al nostre èxit en la gestió de documents, d'una banda, i de l'altra, en l'explotació de la informació dels documents per part dels nostres usuaris, preferentment en línia. La descripció és, doncs, el prisma sota el qual tant els nostres interlocutors professionals com els nostres usuaris acabaran jutjant bona part de la nostra feina.

La conferència posa èmfasi en la normalització de la descripció, però també en la seva simplificació. El punt de partida hauria de ser la mateixa simplicitat que demana l'usuari i, sobre aquesta, gestionar la complexitat de dades a l'entorn de la gestió arxivística sota les següents premisses:

- Sistematitzar les normes i models de referència segons l'àmbit de normalització (de continguts, metodològic i instrumental) i la perspectiva de l'objecte de normalització (documents, sistemes de gestió i objectes digitals), de manera que puguem construir un model conceptual compartit.
- Delimitar les funcions arxivístiques (classificació, descripció, conservació i accés) i identificar-ne les dades mínimes indispensables sobre les quals es desenvoluparà el model conceptual.
- Adequar aquests esquemes de dades a les normes arxivístiques de codificació existents (EAD, EAC, EAG, etc.) com a garantia de connectivitat i disseminació d'informació
- Repensar la descripció més enllà de les unitats documentals, és a dir, sobre els conjunts de documents, per a posar en valor la informació de context dels fons, les col·leccions i les sèries, de manera que permeti captar l'interès dels usuaris.
- Analitzar els nous serveis de consulta en línia, els seus usuaris i els seus interessos des d'una perspectiva cada cop més informacional i menys cultural de la funció dels arxius.

Sens dubte no és una labor senzilla i per aquest motiu el desenvolupament d'aquestes premisses ha d'anar lligat necessàriament a la iniciativa de les institucions responsables en aquestes matèries i al recolzament de les associacions professionals, però també a un canvi d'actitud del professional, sota la convicció que la descripció tal com l'hem entesa fins ara es troba en una fase de canvi important, del qual també se'n deriva el replantejament del nostre model de negoci com a professió.